
V Ě S T N Í K

Informační Orgán Československé národní rady americké

2137 LOMBARD AVENUE, CICERO, ILLINOIS 60804-2037

Telephone 708-656-1117 • Fax 708-656-5611

Redaktorka · Olga Kovářová

BŘEZEN · DUBEN 1999

Výňatek z VOA interview s předsedou J. M. Richardem

Zdeněk K. Sadloň, radioreportér Hlasu Ameriky (VOA) si loni vyžádal schůzku s předsedou Československé národní rady americké a interview pro relaci do České republiky 28. října, k oslavám 80. výročí založení nezávislého československého státu.

Pan Sadloň pozdravil české posluchače a sdělil, že Československá národní rada americká oslavuje 80. výročí založení československého státu, na jehož zrodu se podílela, a současně slaví 80. výročí svého založení. Na dotazy Hlasu Ameriky, pokračoval pan Sadloň, odpovídá Jan Richard, který byl na jaře t.r. zvolen do funkce 16. předsedy ČSNRA na dvouleté období. Na otázku o založení ČSNRA uvádí, že Rada byla založena v únoru 1918 Českým národním sdružením, Národním svazem českých katolíků a Slovenskou ligou. Rada, a před jejím ustavením její jednotlivé složky, přispěla prostřednictvím Československé národní rady v Paříži (Conseil National Tchecoslovaque) více než jedním miliónem tehdejších dolarů na válečné úsilí a budování suverénního státu Čechů a Slováků. Po úspěšném konci tohoto boje nadšení amerických krajanů značně ochablo, z únavy a zanedbaných vlastních starostí a částečně proto, že hmotná pomoc novému státu začala přicházet ze spojeneckých zdrojů, především americké vlády.

Význam práce Rady však neupadl; vedení se soustředilo na zachování a další rozkvět české a slovenské kultury v Americe, na propagaci našich rodných jazyků a jejich zahrnutí v učebních osnovách středních a vysokých škol; základní školy s českým a slovenským jazykem vyučovacím se rozmnožovaly. Rada uskutečnila postavení pomníku prezidenta Woodrow Wilsona v Praze, uspořádala zájezdy československých umělců, zvláště hudebních těles do Ameriky; zařídila výměny studentů a vydala učebnici češtiny v rozsahu téměř 600 stránek prof. Bohumila Mikuly, v pěti vydáních.

V době ohrožení Československa v letech 1938 a 1939, ztrátě jeho samostatnosti, a znovu v roce 1948, Rada opět mobilizovala krajaňskou veřejnost. Po dobu 40 let komunistického režimu se usilovně snažila ovlivňovat postoj americké vlády vůči komunistickým uchvatitelům. Pomáhala uprchlíkům z Československa a později disidentským hnutím i postiženým jednotlivcům; zveřejňovala zprávy o brutálních zácrocích tamějšího režimu a dostala uveřejnění svých prohlášení v protokolu U.S. kongresu se souhlasnými komentáři zákonodárců. Měla podíl na tom, že komunistické úřady propustily po dlouhá léta vězněného Mirka Zástěru, který byl potom velmi činný v chicagské krajaňské obci a v ČSNRA a dlouhá léta byl hlasatelem Hlasu Ameriky ve Washingtonu.

V současné době je členem Rady sedm organizací a na 500 jednotlivců. Na otázku o jeho osobním hledisku na oslavu, předseda vysvětlil svůj procítěně osobní náhled: líčil příběh své rodiny, která opustila Čechy před třemi stoletími než by se podrobila požadavkům habsburských panovníků. Sám je dodnes v údivu, jak si generace obou stran jeho rodičů v cizině zachovaly svůj jazyk, náboženství a zvyky. Otec, který sloužil v carské armádě, České družině a čs. legiích, se s rodinou navrátil do osvobozené vlasti za krajně tísnivých okolností. Odříznut od své jednotky, byl zajat bolševiky a odsouzen k trestu smrti. Podařilo se mu uprchnout a s manželkou a novorozeným synem se konečně dostal do vlasti svých předků. Jan Richard sám uprchl za heydrichiády z tzv. protektorátu a znovu z Československa v r. 1948 se svými dvěma šéfy kožešnického podniku v Karlových Varech.

Nyní, jako novopečení předseda ČSNRA oslaví výročí jejího založení, a založení již neexistujícího Československa. Slavnostního banketu se zúčastní i český velvyslanec; zakončil zprávu pan Sadloň.

Vzpomínka ... 1999

TGM –

149. výročí narození našeho “tatička” Masaryka bych chtěl vzpomenout verši, kterými Jaroslav Kvapil zakončil své poselství “Masaryku Osvoboditeli” a které jsou snad i vhodné této roční době:

... To pozdní zima ještě k srdcím sahá
a včerejškem jsme ještě zahanbeni - - -
však česká zem je podjařim už vlahá
a zítřek zrodí jiné pokolení.

To teprv bude česká země nová,
zem Husova, zem božích bojovníků,
zem Komenského, země Havličkova
a země tvoje, otče Masaryku!

JAN –

Tragické 51. výročí jeho syna připomíná slova dvou z jeho nejbližších přátel a slavných členů Československé národní rady americké. Dr. Karel Steinbach o něm řekl: “Byl sluníčkem za války matce, jež byla pod policejním dozorem, když otec s mladší dcerou byl za hranicemi a starší dcera ve vězení ... Řekl-li mu otec na smrtelném lůžku “neopouštěj Beneše,” Jan vytrval Benešovi po boku, poslušen otcova příkazu ...”

Dr. František Schwarzenberg vzpomínal, jak Janův život byl řízen “tátovým odkazem”: Sám řekl, že nebyl povolán, aby byl diplomatem, ač se to stalo jeho zaměstnáním. Duší byl více umělcem, především muzikantem ... Mohl o sobě stejným právem tvrdit, že je Čechem i Slovákem; tak jako byl po otci Evropanem a po matce Američanem. Svými otcovskými kořeny tkvěl ve venkovském lidu ... A všude ve světě se stýkal s nejvyššími společenskými třídami. Dovedl promluvit s nejprostším člověkem jeho vlastní mluvou a přitom hovořil s mocnými tohoto světa jako rovný s rovným - já pán, ty pán. A konečně také nikdy nepřislušel žádné politické straně, ale celému našemu národu. Nebyl ničím a patřil všem ... K čemu tedy byl opravdu povolán? Snad k tomu, aby byl nejpůvabnějším člověkem, kterého jsme kdy poznali ... jako žádný jiný syn našeho národa. To byl jistě největší dar, který mu suďičky daly do vínku. A tohoto daru použil k tomu, aby svůj život zasvětil “tátovu odkazu ...”

John Richard

V Čechách před německou okupací

Jak jsem v předešlých článcích napsal, bylo mi 10 let, když naše rodina se přestěhovala do Čech v roce 1922. Prožil jsem tam v krásném blanickém kraji mladá léta, na která mám nezapomenutelné krásné vzpomínky a na

domov. V duchu ale jsem si vždy přál do Ameriky se vrátit aspoň na nějaký čas, jakmile budu hotov se školou a připraven do samostatného praktického života. A tak po maturitě na karlínské obchodní akademii v Praze napsal jsem příbuzným do Ameriky a hlavně do Chica-ga, kde jsem se narodil, že plánuji jet na zkušenou do Ameriky a aby mi sdělili, zdali mají možnost pomoci mi najít zaměstnání. Odpověď byla záporná. Bylo to totiž v roce 1930, kdy celá Amerika se zmítala v hluboké hospodářské krizi. Radili, abych počkal na lepší časy, že oni sami jsou bez práce a tlučou bídu s nouzí. Byl jsem zklamán, ale na jejich radu a po zralé úvaze jsem plánovanou cestu odložil.

Ovšem v této době také v Čechách, kde se ve skutečnosti začala už také citelně projevovat nouze o práci, najít slušné zaměstnání nebylo lehké. Nicméně podařilo se mi dostat místo anglického korespondenta v pražské filiálce známé americké firmy Remington psací a počítačové stroje a později i jinde až jsem natrvalo zakotvil u firmy Melichar-Umrath v Brandýse n/L, známé továrny na hospodářské stroje, kde jsem pracoval v exportním oddělení.

S postupem času byl jsem více méně oddán myšlence, že nakonec v Čechách, kde jsem si vybudoval slušnou existenci, už zůstanu. Přes celý ten čas jsem byl registrován na americkém konsulátě jako rozený americký občan. To mi ovšem trochu zkomplikovalo můj stálý pobyt v ČSR. Musil jsem rok co rok žádat o povolení pobytu a též o pracovní povolení. A tak jsem se rozhodl zažádat si o čl. občanství a žádost jsem si podal v roce 1937. Úřady vyřízení protahovaly vzdor tomu, že jsem měl platný příslib domovského práva, až do nešťastného 15. března 1939, kdy čl. republika byla obsazena německou armádou a Hitlerem prohlášena za “Protektorát Čechy a Morava” bez Slovenska a Podkarpatské Rusi. V krátkém čase po tomto tragickém dnu bylo mi úředně oznámeno okresním úřadem v Brandýse n/L doslova, že “Zemský úřad v Praze moji žádost o udělení čl. občanství vrátil jako bezpředmětnou, ježto čl. občanství dne 15. března 1939 zaniklo.”

Jistě nemusím podotýkat, s jakým bolným pocitem jsem toto strohé oznámení o zániku naší československé republiky četl. Ale zároveň s odstupem času a vzhledem k dalšímu tragickému vývoji politických událostí v Evropě byl jsem rád, že jsem i nadále zůstal americkým občanem.

Pokračování v některém příštím čísle.

S bratrskými pozdravy,

Karel Halaška,

člen Odbočky Gen. Milan Rastislav Štefánik

Odbočka 28. říjen ČSNRA

Zpráva o Vánočním večírku pořádaným Odbočkou v prosinci 1998

Na členské schůzi Odbočky 10. listopadu 1998 bylo navrženo a schváleno místo prosincové schůze pořádaní v prosinci Vánočního večírku v restauraci Klas v Ciceru, Illinois.

Ve čtvrtek 10. prosince přišli pozvaní hosté. Sestra předsedkyně je přivítala krátkým proslovem po čemž byla podávána bohatá večeře.

Po večeři br. L. Vošahlík měl zajímavou přednášku o historii vánoc a vánočních stromků v 18. a 19. století. Po skončení velký potlesk mu byl odměnou. Sestra Věra Rokničková pokračovala v přednášce a svým milým hlasem se postarala o zvýšení nálady přednesem básně Františka Kožíka "Zvu vás do země vánoc"... Připomněla, že vánoce jsou křesťanské svátky rodiny, dny dobré vůle, vzpomínek, čas lásky, pokoje a klidu. Po té přečetla předvánoční příhodu "Jedny vánoce s pomeranči" jak jí popsal v Chicagu žijící spisovatel Jan Novák ve svém spisku "Samet a pára". Děj se odehrává v Čechách v padesátých letech za doby tvrdého komunismu. Vánoční vyprávění pak sestra Rokničová zakončila básní Bohumila Korbáře "Ty dobo nejkrásnější, dobo ticha", s přáním, aby vánoční kouzlo, láska a добрta mezi lidmi zůstala a nezmizela ani po vánocích. Všichni přítomní se jí odměnili uznáním a velkým potleskem.

Po ukončení vánočního přednesu sestra předsedkyně poděkovala br. Vošahlíkovi a sestře Rokničové za jejich vánoční přednesy, br. J. Přitasilovi za obstarání hraní vánočních koled během večírku. Též poděkovala všem přítomným za jejich účast a popřála všem příjemné prožití svátků vánočních a pevné zdraví do nového roku. Tím byl večírek ukončen a všichni přítomní večera si odnášeli domů pocit dobré nálady a radosti.

Napsal J. Bárta, 31. prosince 1998

Stálá komise Senátu pro kraje žijící v zahraničí

Předseda: Milan Špaček (KDU-ČSL).

Místopředsedové: František Mezihorák (ČSSD), Jaroslava Moserová (ODA).

Členové: Karel Barták (ODA), Pavel Eybert (ODS), Zdeněk Klausner (ODS), Bohumil Kulhánek (ODS), Vítězslav Matuška (ČSSD), Vladimír Oplt (ODS), Jaroslav Šula (KDU-ČSL), Věra Vašínková (ČSSD).

Tajemník komise: Jindřich Volek, telefon: (004202)

5707-2518; fax: (004202) 2424-9009; e-mail: volekj@senat.cz.

Sídlo komise: Senát Parlamentu ČR, Valdštejnské nám. 4, 118 01 Praha 1.

Vzácné jubileum profesora dr. Františka Svejkovského

V listopadu roku 1998 se ve zdraví dožil sedmdesátých narozenin významný člen česko-amerického exilu profesor dr. František Svejkovský, profesor emeritus, University v Chicagu.

ČSNRA přeje prof. dr. Františku Svejkovskému vše nejlepší do dalších let.

Vzpomínáme ...

IN MEMORIAM

Za generálem, předsedou ČSNRA dr. M. Ferjenčíkem. Dr. M. Ferjenčík zemřel před 11 roky 4. března 1988. Jeho zasloužilá práce v odboji, politice a v exilu je příkladem nám všem. Vděční členové ČSNRA stále vzpomínají!

* * *

Dlouholetý člen ČSNRA, exilový básník Ilja Kovář, zemřel 25. března 1998. Čest jeho památce!

Neznámí, nebo méně známí čeští operní pěvci "Zlaté éry"

Fred Rosenfeld

Zeptáte-li se australského milovníka operní hudby, zda zná nějaké světové české operní pěvce, asi na vás vyvalí oči. Položíte-li stejnou otázku milovníkům oper všude jinde na světě, okamžitá odpověď bude Emma Destinn. A pak dlouho nic! Položme tuto otázku českému milovníkovi operní hudby. Ten si vzpomene na Emu Destinovou, pak možná ještě na Otokara Mařáka a snad i na Jarmilu Novotnou. Mimochodem, poslední inscenace Prodané nevěsty, která byla uvedena těsně před druhou světovou válkou ve vídeňské opeře s Jarmilou Novotnou v titulní roli, je stále považována za jednu z nejlepších "Prodanek" všech dob.

Zabývám se otázkou českých operních hvězd již dlouhou dobu a nashromáždil jsem mnoho materiálu a anekdot, ale začněme od začátku.

Pocházím z Karlových Varů, kde měl můj dědeček obchod s galanterním zbožím. Otec studoval chemii a jeho mladší bratr měl převzít obchod. Když však tragicky zemřel, dědeček otci bez ceremonií oznámil, že je konec studií a že se musí zaučit v obchodě. Karlovy Vary v té době patřily k předním lázeňským městům a

pravidelně hostily světovou smetánku. Mezi ni patřil i Sam Wanamaker, majitel obchodního domu v New Yorku, který se léta přátelil s dědečkem. Když pochopil, že ten má s otcem problémy, nabídl mu, že si Pavla vezme k sobě a zaměstná ho. To se také stalo a můj otec pobyl dva roky v New Yorku. Tam brzy přišel na to, že angličtina je podobná němčině, kterou mluvil plyně, a tak si jí vypomáhal kde mohl. Ale jednou se mu to nevyplatilo. Prodával jedné velmi dobré zákaznici voňavku a svoji německou angličtinou ji nabídl, aby si trochu nalila na dlaň a přivoněla si. Dáma však strnula, zrudla a beze slova odešla. Pan šéf si druhý den otce zavolaal a povídá mu: "Rosenfelde, vím, že máš potíže s angličtinou, ale musíš si dát větší pozor. Nemůžeš dá-mám říkat: 'Shit a little in your hand, and smell it'." Nalít je totiž v němčině schuetten. To však není podstatné, důležité je, že můj otec chodil za svého pobytu v New Yorku pravidelně na "bidýlko" do Metropolitní opery. Carusa tam slyšel snad osmdesátkrát. Lásku k opeře si zachoval i po svém návratu. Měl velkou sbírku gramofonových desek a není divu, že se u nás dost o hudbě mluvilo. Moje oblíbená otázka byla: Kdo si myslíš, že byl největší basista či tenorista všech dob? Odpověď byla vždy stejná. Z tenorů Caruso a z basistů Šaljapin. Moje příští otázka zněla: A co Češi? A odpověď byla překvapující: Karel Burián. Nikdy předtím jsem to jméno neslyšel a přesto byl Karel Burián velká hvězda, na stejné úrovni s Emou Destinovou. Rozpory mezi vedením oper a umělci jsou legendární. Když se umělec s vedením nedohodl, mohl jít hledat štěstí jinde, a to byl případ Karla Buriána. Ten sice u nás vystupoval, ale jméno si udělal mimo vlast, v Evropě a hlavně v New Yorku. Tak jako Caruso byl špičkou lyrických tenorů, Karel Burián byl špičkou hrdinných tenorů. Byl hlavně představitel Wagnerových oper. Zpíval však Dalibora v Praze, v Berlíně Dona Joseho v Carmen, kdy Carmen zpívala Ema Destinová. Největší operní domy si ho vyžadovaly spolu s Emou Destinovou jako pár. Karel Burián zemřel v roce 1924. Jeho nástupcem byl Leo Slezák. Ten měl nejen impozantní hlas, ale i postavu. Jednou hostoval v Karlových Varech v Lohengrinovi. Ke konci druhého jednání, když dozpívá svou árii, tak měl nastoupit do labutě, která přejížděla jeviště a měla ho odvézt do zákulisí. Ten večer to nějak nevyšlo. Slezák ještě zpíval, když už za ním labuť přejížděla přes jeviště. Slezák se divil, proč se diváci smějí, ale klidně dozpíval. Poté se obrátil a zjistil, že labuť už mizí v zákulisí. Jakoby nic se otočil k divákům a klidně se zeptal: "Neví tady někdo, kdy odjíždí příští labuť?"

Proč vám do říkám? Protože Leoš byl Čech a Encyklopedie Britannica ho označuje jako "Czech tenor

known for his performance of Wagnerian operetic roles." Zemřel v Bavorsku v roce 1946.

V roce 1970 jsem byl svojí firmou poslán do Evropy a Ameriky na nákup různých strojů. Dostal jsem se i na týden do New Yorku. Při té příležitosti jsem navštívil i své bývalé sousedy z Melbourne, kteří se usadili v Newarku v New Jersey. Byl krásný jarní den a my jsme šli po obědě na špacír okolo jejich domku. Na jednom rohu mne upoutala impozantní vila na velkém pozemku, která se stylem moc nehodila k okolí, a navíc dělala opuštěný dojem. Na můj dotaz jsem obdržel následující odpověď: "Jo, tam žije místní veličina. Je to bývalá slavná zpěvačka Metropolitní opery a žije tam jakou poustevnice již celou řadu let, ale její jméno budete sotva znát." Řekl jsem: "No uvidíme, jak se jmenuje?" Odpověď zněla "Jeritza". Jo, Jeritza - já vím dobře, kdo to je. Mimochodem, největší zpěváci té doby se nazývali obvykle jenom příjmením - tedy Caruso, Melba, Slezák, Callas atd. Jeritza patřila do této kategorie. Ale proč vám to povídám? Protože slavná Jeritza nebyla nikdo jiný než Češka Marie Jehličková, narozená v Brně v roce 1898. Debutovala v Olomouci v roce 1918 a dokonce zpívala Jenůfu ve Vídeňské opeře před samým císařem.

A na závěr ještě jedna příhoda, pravdivá, i když se netýká českých pěvců. Za dob slávy Carusa jezdila Metropolitní opera na zájezdy po Americe. Jednou ve Philadelphii dávali zrovna Bohému s Carusem a Aldou. V posledním jednání, když se basista Colline loučil s kabátem, který musí prodat, aby mohl koupit Mimi potřebné léky a má zpívat árii Veccia Zimarra, nebo "Coat Song", basista najednou chraptivě zašeptal: "Já ztratil hlas, já nemohu zpívat!" Caruso klidně prohlásil: "Já to zazpívám za tebe, jen hýbej pusou." A to se také stalo. Caruso stál otočen zády k publiku a zpíval. Árie měla velký ohlas, který Segurolo klidně přijímal pro sebe. Nikdo netušil, že zpíval Caruso. Na žádost ostatních pak později Caruso tuto árii natočil na gramofonovou desku. Tato deska nikdy nebyla za jeho života zveřejněna a existovalo jen málo kopií.

Ale vraťme se k českým operním pěvcům. V programu AIDY, která byla provedena ve Velké opeře v Praze v roce 1948, stojí psáno: "Nutno poznamenat, že 'Aida' má určitý, třebaže nepřímý vztah k české opeře. Její první evropská představitelka byla česká pěvkyně Tereze Stolzová, vzácná přítelkyně Verdiho, pro níž vlastně mistr roli psal. Záslouhou Terezy Stolzové též později Verdi zadal přednostně Národnímu divadlu 'Othella', které tuto operu provedlo hned po milánské premiéře..."

A tím končím. Doufám, že když si tyto řádky přečte naše slavná Ema Destinová, ať už je kde je, tak se nebude na tom žebříčku operní slávy cítit tak opuštěná.